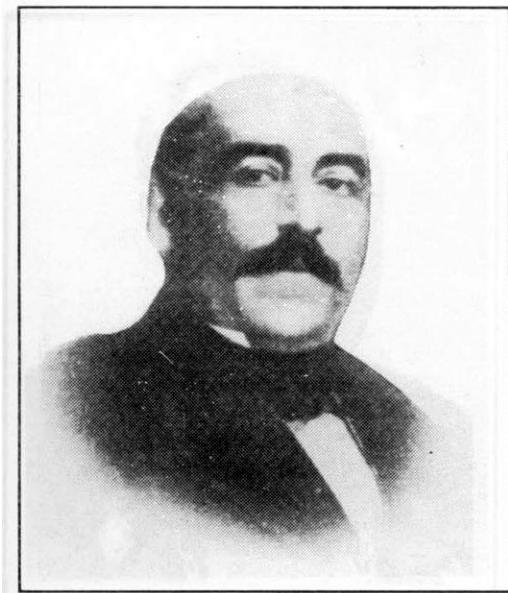

Εισαγωγική αναδρομή

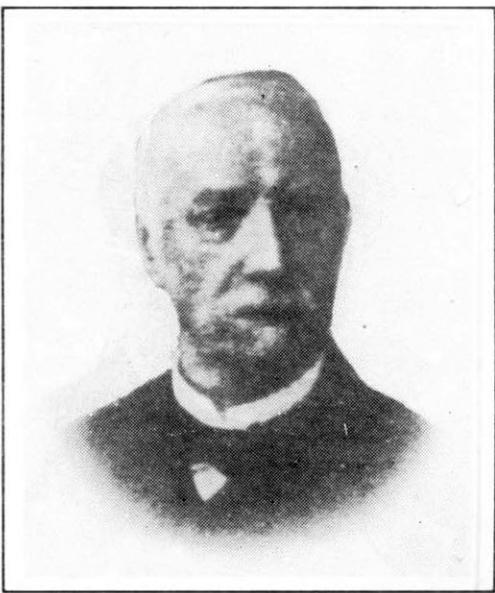
Η Γυναικολογία γεννήθηκε μαζί με τον άνθρωπο. Από την εποχή, που παρουσιάσθηκε η πρώτη γυναίκα στον πλανήτη μας, και από τη στιγμή, που εμφανίσθηκε η πρώτη σταγόνα αίματος της πρώτης εμμηνορρυσίας της. Γιατί, η πρώτη αυτή σταγόνα, δεν ήταν δυνατό, παρά να προκάλεσε απορίες και ν' αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης εκείνου, του πρωτόγονου ανθρώπου. Άλλα, αν θελήσουμε να παρακολουθήσουμε την ιστορία της Γυναικολογίας μέσα στους αιώνες, θα βρούμε, πως τα πρώτα ίχνη της παρουσίας της χάνονται μέσα στην αχλύ και στην αβεβαιότητα ενός πολύ μακρινού παρελθόντος. Και ούτο

πιο πίσω πηγαίνουμε, τόσο πιο ισχνές και θολές είναι οι πληροφορίες μας.

Η αρρώστια πρωτοφανερώθηκε μαζί με τη ζωή. Και η Ιατρική, σαν τέχνη, που θεραπεύει τις αρρώστιες, παρουσιάσθηκε, όταν βρέθηκαν τα πρώτα γραπτά μνημεία της ανθρώπινης ζωής. Πολύ αργότερα, στα χρόνια του Ιπποκράτη, έφτασε σε περιωπή επιστήμης και εξυψώθηκε το κύρος και το γόντρο του ιατρικού επαγγέλματος. Ο επιστημονικός ογκόλιθος του Ιπποκράτη έπεσε μέσα στην υπέρλαμπρη πεντηκονταετία του χρυσού αιώνα του Περικλή. Η Ελλάδα γίνεται το κέντρο, όχι μόνο κάθε πνευματικής και καλλιτεχνικής

Νικόλαος Κωστής
(1837-1861)

Μιλτιάδης Βενιζέλος
(1861-1887)

δημιουργίας, αλλά και το λίκνο της επιστημονικής Ιατρικής. Τα συγγράμματα του Ιπποκράτη, που ο Σουΐδας τα ονόμασε “Θεού φωνάς”, ανήκουν στο πάνθεο της σειράς των κλασικών έργων του αρχαίου Ελληνικού Πνεύματος. Προϋπήρχαν, βέβαια, ανατολίτικα (ινδικά και αιγυπτιακά) σπέρματα πολλών περιόδων, αλλά ο υγιής σπόρος του σοφού σπορέα, το κλίμα της Ελλάδας και η γονιμότητα του εδάφους της συντέλεσαν σε μία εύχυμη ωρίμαση και πλούσια καρποφορία, με την οποία και σήμερα ακόμη τροφοδοτείται όλη η ανθρωπότητα. Σωστά, λοιπόν, ονόμασαν τον Ιπποκράτη “πατέρα της Ιατρικής”.

“Πατέρας”, όμως, της Γυναικολογίας πρέπει να θεωρηθεί ο Σωρανός ο Εφέσιος (98-138 μ.Χ.), ο επιφανέστερος γιατρός της Ρωμαϊκής εποχής. Έμπειρος και ευσυνείδητος, υπῆρξε συγγραφέας πολλών έργων, από τα οποία κορυφαία θέση κατέχει το “Περί γυναικείων νοσημάτων”. Επίσης, έγραψε ένα κεφάλαιο “Περί σπέρματος”, που ανήκε, πιθανώς, στο τίτλοφορούμενο “Φυσικά περί ζωογονίας” έργο του, όπως και το “Περί μήτρας και γυναικείου αιδοίου”.

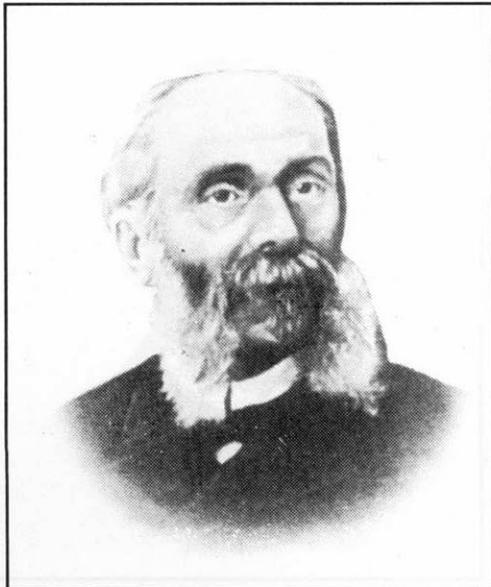
Ειδικότερα, ο Σωρανός περιγράφει το γεννητικό σύστημα της γυναικάς, της συζυγικές σχέσεις, τις θέσεις της μήτρας, το άνοιγμα του τραχήλου στη συνουσία και στην εμμηνορρυσία. Συμβουλεύει την έμφραξη του τραχηλικού στομίου με βαμβάκι και τη χρήση

αλοιφών ή λιπαρών ουσιών, για την αποφυγή σύλληψης, και απαγορεύει την άμβλωση.

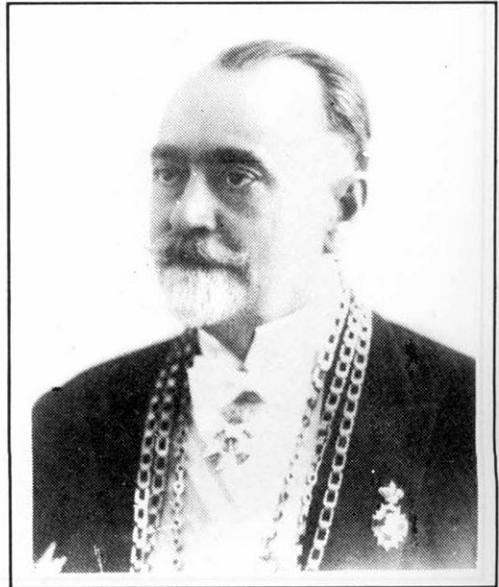
Μία ιστορική αναδρομή από τους προϊστορικούς χρόνους μέχρι τον αιώνα μας στην εισαγωγή αυτού του βιβλίου, θ' αποτελούσε παρεμβολή, που θα πρόδιδε και το ύφος του και την ιστορία της Γυναικολογίας, την με τόσους επιστημονικούς αστέρες και με τόσες χρονολογίες - σταθμούς πλουτισμένη. Έτσι, η ιστορία της Γυναικολογίας και η ιστορία της Μαιευτικής, θ' αποτελέσουν φιλοδοξία για ξεχωριστή εκδοτική παρουσίαση από μέρους μας, γιατί πιστεύουμε, πως κάθε γιατρός πρέπει να γνωρίζει, τουλάχιστο, την ιστορία της ειδικότητάς του.

Αλλά, αν κρίνεται απαραίτητη στο γιατρό η γνώση της ιστορίας της Ιατρικής και της ειδικότητάς του, θεωρείται περισσότερο αναγκαίο ο σημερινός γυναικολόγος να γνωρίζει και την ιστορία της δικής του, της σύγχρονης Ελληνικής Γυναικολογίας και τους δασκάλους της. Αυτή θα επιχειρήσουμε να την αναφέρουμε στις γραμμές, που ακολουθούν.

Μετά την επανάσταση του 1821 και την ανασυγκρότηση του ελληνικού κράτους, ο πνευματικός κόσμος της εποχής εκείνης σκέφθηκε την ίδρυση Πανεπιστημίου στην Αθήνα. Έτσι, στο τεύχος 86 της εφημερίδας της Κυβέρνησης του 1836, στις 31 Δεκεμβρίου, δημοσιεύθηκε διάταγμα, που στο πρώτο του

Δημήτριος Κόνσολας
(1887-1908)

Κωνσταντίνος Λούρος
(1908-1934)

“περί συστάσεως Πανεπιστημίου” άρθρο του αναφέρει: “Θέλει συστήθει, δι’ όλον το κράτος, Πανεπιστήμιον της Αθήνας, και ανοιχθεί επισήμως την τρίτην ημέραν του Πάσχα 1837. Προς μνήμην δε του συστήσαντος, αυτό θέλει φέρει την επωνυμίαν “Πανεπιστήμιον του Όθωνος”.

Νωρίτερα, όμως, υπήρξαν η Ιόνιος Ακαδημία, το 1824, ο Εθνικός Ιατρικός Σύλλογος, που ιδρύθηκε από τον Καποδίστρια, η Πρακτική Σχολή Χειρουργικής, που ιδρύθηκε από τον Π. Γιατράκο, και το Σχολείο Ιατρικής το 1834.

Στις 20 Οκτωβρίου 1862, ύστερα από πολιτικές μεταβολές της εποχής εκείνης, το Πανεπιστήμιο Όθωνος μετονομάσθηκε σε “Εθνικόν Πανεπιστήμιον”. Στις 17 Ιουλίου 1911 ιδρύθηκε και το “Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον”, για να εκπληρωθεί όρος της διαθήκης του μεγάλου ευεργέτη του Πανεπιστημίου Ιωάννου Δόμπολη. Και τα δύο Πανεπιστήμια είχαν κοινή διοίκηση, αλλά ξεχωριστή νομική προσωπικότητα. Το 1932 τα δύο Πανεπιστήμια ενώθηκαν στο σημερινό “Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών”.

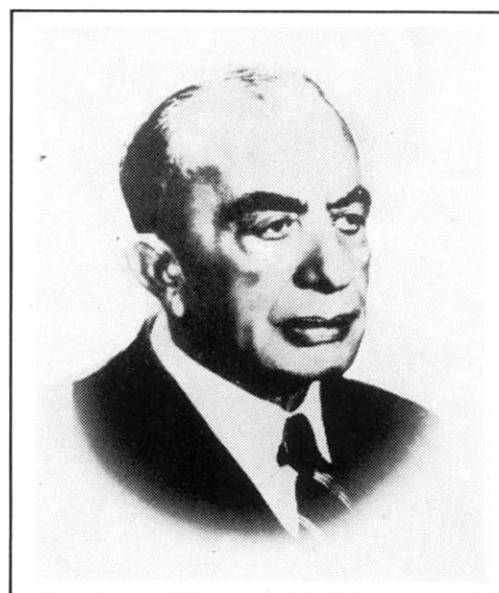
Η έναρξη των μαθημάτων του πρώτου Πανεπιστημίου έγινε στις 3 Μαΐου του 1837, στο σπίτι του αρχιτέκτονα Κλεάνθη, που βρίσκεται στην Πλάκα. Το σημερινό κεντρικό κτήριο, σχεδιάσθηκε από το Δανό αρχιτέκτονα Hansen και θεμελιώθηκε το 1889.

Πρώτος καθηγητής της Μαιευτικής διορίσθηκε, μαζί με άλλους, στις 14 Απριλίου του 1837, ο Νικόλαος Κωστής, από τη Θεσσαλία, που ήταν και καθηγητής της Βοτανικής, της Φαρμακευτικής Χημείας και Φαρμακολογίας και Διευθυντής του πρώτου Δημόσιου Μαιευτηρίου, στην οδό Σωκράτους. Πριν από την εκλογή του ο N. Κωστής, μαζί με άλλους επιφανείς γιατρούς και φαρμακοποιούς της εποχής εκείνης, ίδρυσαν την “Ιατρική Εταιρεία Αθηνών”. Πρώτος πρόεδρος της ήταν ο αρχιατρος του βασιλιά, ο Rezer, και γραμματέας ο N. Κωστής. Το 1836 εκδόθηκε το πρώτο ιατρικό περιοδικό της Ιατρικής Εταιρείας, ο “Ασκληπιός”, με διευθυντή σύνταξης τον N. Κωστή. Υπήρξε, επίσης, αρχιατρος των πρώτων βασιλέων των Ελλήνων. Το 1849 εξέδωσε το “Εγχειρίδιον Μαιευτικής”, το πρώτο σύγγραμμα Μαιευτικής του τόπου μας, και το 1855 το “Εγχειρίδιον Φαρμακολογίας”. Απεβίωσε το 1861. Ο N. Κωστής δικαιούται να μνημονεύεται από τις επερχόμενες γενεές ως ιδρυτής της Μαιευτικής της νεότερης Ελλάδας.

Τον N. Κωστή διαδέχθηκε ο Μιλτιάδης Βενιζέλος, από την Αθήνα, που ο θάνατος του Κωστή τον βρήκε έκτακτο καθηγητή των “νευρικών, συφιλιδικών και δερματικών νοσημάτων”. Διορίσθηκε καθηγητής της Μαιευτικής και Διευθυντής του Δημόσιου Μαιευτηρίου το 1861. Εξέδωσε σύγγραμμα “Μαιευτικής”

Νικόλαος Πετσάλης
(1923-1938)

Κων. Λογοθετόπουλος
(1922-1945)

το 1881 και παραιτήθηκε το 1887, για να πολιτευθεί στην Αττική και Βοιωτία, να πετύχει και να διατελέσει υπουργός "Εκκλησιαστικής και Δημοσίας Εκπαίδευσεως". Απεβίωσε το 1887.

Το Μιτλιάδη Βενιζέλο διαδέχθηκε ο Δημήτριος Κόνσολας, από τη Θήβα, που ο θάνατος του Βενιζέλου τον βρήκε δεύτερο τακτικό καθηγητή της Μαιευτικής. Το 1887 ανέλαβε την έδρα του Βενιζέλου και τη Διεύθυνση του Δημόσιου Μαιευτηρίου. Το 1893 μετέφρασε από τα γαλλικά το σύγγραμμα του καθηγητή Joulin "Πραγματεία πλήρης της Μαιευτικής" και το 1907 εξέδωσε το "Έγχειριδιον Μαιευτικής" προς χρήση των μαιών και των μαθητριών του Μαιευτηρίου. Απεβίωσε το 1908.

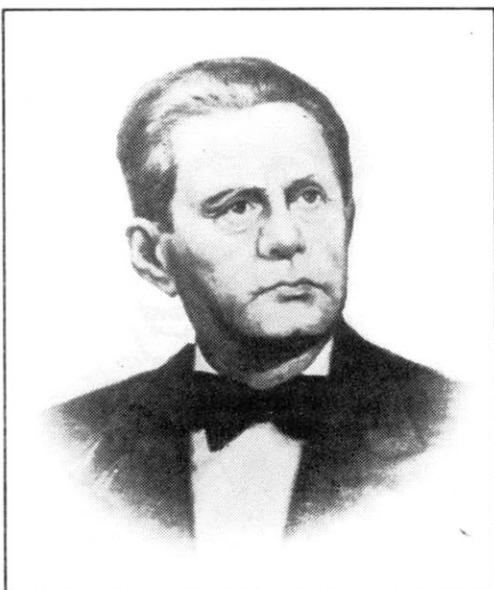
Το Δ. Κόνσολα διαδέχθηκε ο Κώστας Λούρος, από τη Ναύπακτο, το 1908. Από το 1895 διατελούσε γιατρός της Βασιλικής οικογένειας της Ελλάδας, από το 1897 ήταν υφηγητής και από το 1890 διηγόμενος το Μαιευτικό και Γυναικολογικό τμήμα της Αστυκλινικής. Ο Κ. Λούρος θεωρείται ο αναμορφωτής της Μαιευτικής στην Ελλάδα. Το 1916 εξέδωσε τη "Μαιευτική". Το σύγγραμμα αυτό εξέδωσε σε δεύτερη έκδοση το 1925.

Πολιτικές εξελίξεις της εποχής εκείνης δεν επέτρεψαν στον Κ. Λούρο συνεχίζομενη δράση. Απολύθηκε το 1910 ώς το 1912 και τον αναπλήρωσαν, πρώτα ο υφηγητής της Μαιευτικής Κ. Διγενής, ύστερα ο καθηγητής της

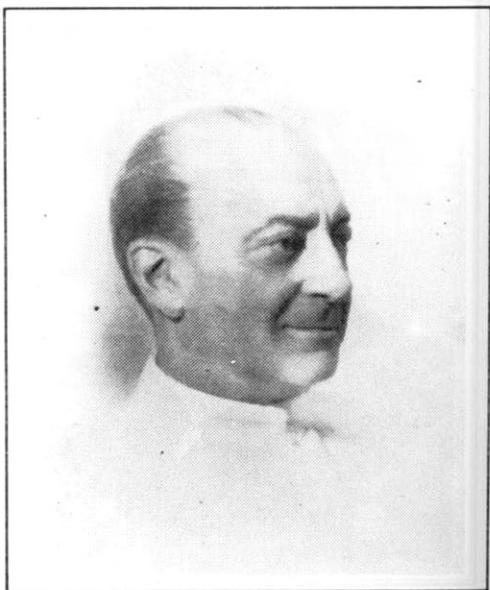
Υγιεινής και Μικροβιολογίας Κ. Σάββας και μετά ο καθηγητής της Εγχειρητικής και Τοπογραφικής Ανατομικής Ε. Καλλιοντζής. Το 1918 απολύθηκε για δεύτερη φορά μέχρι το 1920 και το 1923 απολύθηκε για τρίτη φορά. Τον αντικατέστησε τότε ο καθηγητής Ν. Πετσάλης. Μετά την τρίτη απόλουσή του η Ιατρική σχολή και η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου "εξ απολύτου εκτιμήσεως προς το συντελεσθέν υπό του καθηγητού Κ. Λούρου επιστημονικόν έργον, προέτειναν την ίδρυσιν δευτέρας έδρας Μαιευτικής και Γυναικολογίας, ήτις ενεκρίθη υπό του υπουργείου της Παιδείας, δια την πλήρωσιν δε της έδρας ταύτης προετάθη υπό της Ιατρικής Σχολής δια παμψηφίας ο καθηγητής Κ. Λούρος" (Τ. Ανδριανάκος). Ο Κ. Λούρος παρέμεινε καθηγητής στη δεύτερη έδρα μέχρι το 1934. Το 1935 διετέλεσε υφυπουργός Υγιεινής. Απεβίωσε το 1957.

Τον Κ. Λούρο διαδέχθηκε κατά το χρονικό διάστημα της πολιτικής του δίωξης, όπως αναφέραμε, ο Νικόλαος Πετσάλης, από την Αθήνα. Διορίσθηκε καθηγητής της Μαιευτικής και Διευθυντής του Δημόσιου Μαιευτηρίου το 1919. Απολύθηκε λόγω πολιτικών εξελίξεων το 1920 και επαναδιορίσθηκε το 1923. Παρέμεινε στην έδρα ώς το 1938. Απεβίωσε το 1940.

Το 1922, όταν ο οργανισμός του Πανεπιστημίου μετέβαλε την έδρα της Μαιευτικής

Γεώργιος Μαρουσής
(1946-1950)

Νικόλαος Λούρος
(1938-1968)

σε έδρα Μαιευτικής και Γυναικολογίας και το Δημόσιο Μαιευτήριο σε Γυναικολογικό και Μαιευτικό Νοσοκομείο, κρίθηκε σκόπιμη η ύπαρξη Εχεωριστής έδρας της Γυναικολογίας. Έτσι, όταν ο καθηγητής της χειρουργικής Θ. Αρεταίος κληροδότησε την περιουσία του στο Πανεπιστήμιο για την ίδρυση Χειρουργικής και Γυναικολογικής κλινικής στο όνομά του και στο όνομα της συζύγου του, ιδρύθηκε η σημερινή "Χειρουργική και Γυναικολογική Κλινική Θεοδώρου και Ελένης Αρεταίου". Από το 1915 υπήρχε έκτακτη αυτοτελής έδρα της Γυναικολογίας, που την είχε ο Σωκράτης Τσάκωνας, έκτακτος καθηγητής. Το 1922 η έκτακτη αυτή έδρα έγινε έκτακτη επικουρική και δημιουργήθηκε άλλη, τακτική έδρα της Γυναικολογίας, με καθηγητή τον Κωνσταντίνο Λογοθετόπουλο, από το Ναύπλιο. Ο Λογοθετόπουλος παρέμεινε καθηγητής της Γυναικολογίας στο Αρεταίειο από το 1922 ώς το 1938. Το 1928 έγραψε δίτομη "Γυναικολογία". Την έδρα αυτή της Γυναικολογίας το 1938 την πήρε ο Ν. Λούρος, από την Αθήνα, γιός του Κ. Λούρου, και παρέμεινε σ' αυτή μέχρι το 1942, οπότε και καταργήθηκε.

Το Ν. Πετσάλη διαδέχθηκε στην πρώτη έδρα το 1942 ο Λογοθετόπουλος, που διετέλεσε υπουργός και πρωθυπουργός κατά τη διάρκεια της κατοχής (1941-1943) και παρέμεινε μέχρι το 1945. Απεβίωσε το 1961.

Το Λογοθετόπουλο διαδέχθηκε στην πρώτη έδρα το 1946 ο Γεώργιος Μαρουδής από τη Σκύρο. Από τα έργα του αξιόλογο παραμένει το "Μαιευτικά επεμβάσεις". Παρέμεινε καθηγητής μέχρι το 1950. Απεβίωσε το 1952.

Τον Κ. Λούρο διαδέχθηκε ο γιος του Ν. Λούρος, στη δεύτερη έδρα, το 1945, που από το 1934, που την άφησε ο πατέρας του, δεν είχε τακτικό καθηγητή. Ο Ν. Λούρος υπήρξε έκτακτος καθηγητής της Μαιευτικής και Γυναικολογικής κλινικής του Πανεπιστημίου του Βερολίνου, που τη διήθυνε ο διαπρεπής Βυττή, ύστερα διευθυντής του Μαιευτηρίου "Μαρίκα Ηλιάδη" και μετά τακτικός καθηγητής της Γυναικολογίας. Με αποκλειστική φροντίδα ανέγειρε το σημερινό νοσοκομείο "Αλεξάνδρα", όπου παρέμεινε ώς το 1968, που τον πήρε το όριο ηλικίας. Εκλέχθηκε Ακαδημαϊκός και χρημάτισε πρόεδρος της Ακαδημίας και υπουργός Παιδείας κατά τη μεταπολίτευση (1974). Εξέδωσε το 1948 τη "Μαιευτική και Γυναικολογία" σε γλώσσα δημοτική με απλότητα και σαφήνεια, τη "Γυναικολογία" το 1952, που μεταφράστηκε στη Γαλλική, και τη "Μαιευτική και Γυναικολογία" το 1963, που επανεκδόθηκε συμπληρωμένη το 1971. Ο Ν. Λούρος παρέμεινε ως διάδοχος του πατέρα του στη δεύτερη έδρα της Μαιευτικής και Γυναικολογίας μέχρι το 1951. Το 1951 διαδέχθηκε τον Γ. Μαρουδή στην πρώτη έδρα.

Δημήτριος Αντωνόπουλος
(1959-1968)

Γεώργιος Τσουτσουλόπουλος
(1942-1963)